

Megemlékezés és Kodály-díj Kecskeméten

December 15-én, a Kodály évforduló városi ünnepségén, a Psalmus Hungaricus emlékmű megkoszorúzása előtt, a Kodály Intézetben tartott megemlékezésen fontos bejelentést tett *Vigh Andrea*, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rektora és *Szemereyné Pataki Klaudia* polgármester asszony.

2018-ban a Kodály Intézet, hajdani kolostorépületének nagyszabású felújítása és bővítése kezdődik. Ennek eredményeként diákszállóval és hangversenyteremmel bővül majd a 45 éve alapított zenepedagógiai intézmény.

Az ünnepségen testvérvárosi kórus, a *Galántai Kodály Zoltán Daloskör* működött közre *Józsa Mónika* vezetésével.

*

Kecskemét megyei jogú város önkormányzatának 2017. évi Kodály-díját két tagtársunk, *Jámbor Zsolt* és *Jámborné Márkus Emőke*, a Református Általános Iskola és Gimnázium énektanár-karvezetői vehették át több évtizedes kiemelkedő pedagógiai és kórusvezetői, munkájuk elismeréseként október 2-án, a Város Napja ünnepségen *Szemereyné Pataki Klaudia* polgármestertől.

Az előző két évben együttesek kapták a rangos városi kitüntetést. 2015-ben a *Kiss Katalin* karnagy vezetésével működő 25 éves *Ars Nova Énekegyüttes*, majd 2016-ban az 50 éves fennállását ünneplő *Kecskeméti Szimfonikus Zenekar*, melynek 2006 óta *Gerhát László*, a Kodály Iskola tanára a karnagyja.

A kitüntetetteknek szívből gratulálunk, s további eredményes tevékenységet kívánunk!

Már hagyománnyá vált Kecskeméten, hogy a Kodály-díj az évi kitüntetettje tartja a megemlékező beszédet. A 2017. évi kitüntetettek képviselőjében *Jámbor Zsolt*, a MKT kecskeméti tagcsoportjának vezetője mondott ünnepi beszédet, melyet szerkesztett változatban közlünk

I.M.

Mérleg a zenei nevelésről *Kodály Zoltán születési évfordulóján*

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Az ünnep alkalom arra, hogy lelkünk-testünk kicsinosítsa magát. De mindig figyelmeztet arra, mi az, amit el kell kerülnünk, vagy mit kell észben tartanunk!

Amikor egy zenepedagógust ilyen megtisztelő módon felkérnek, hogy Kodály Zoltán születési évfordulója alkalmából itt szóljon, akkor elhiszi,

hogy tényleg fontos lehet a véleménye. Így azok nevében is szól, akik hasonló módon dolgoznak és aggódnak pedagógusi munkájuk pozitív hatásaiért.

Kodály Zoltán születésnapján mindenképpen beszélni kell arról, hogyan állunk most ezen a téren? Azt hiszem, Ő rövid időt engedne az ünneplésre, és utána rögtön adná a konkrét feladatokat.

A művészeti tárgyakat tanító nevelő igen nehéz helyzetben van ma. Óriási küzdelmet kell vívnia a környezetünkből bezúduló igénytelenséggel. S nagyon nehezen tudja megvédeni elveit, mert nem lehet vitakozni azokkal, akiknek csöppnyi ismeretük sincs ezen a téren. Egy kémia tanár már nem találkozik az üvegből és homokból aranyat készíteni akarók ellentáborával. Mi nap, mint nap átéljük ezt, már sokszor elfásulva.

Kodály ma is megdöbbenne a fiatalok többségének dalolásán. Most már – ha egyáltalán dalolnak! – nem a „Schneider Fáni” szól főiskolások, egyetemisták, s a még fiatalabbak torkán, hanem sokkal rosszabbak is. S közben látjuk az elmúlt évtizedek információrobbanását, amelyre az adott válaszok esetlenek, kényszeredettek. A gyerekek, de még a felnőtteknek is lehetetlen, feldolgozni ennyi új, legtöbbször lényegtelen információt s gondolatot. Az agyunk pedig nem képes evolúciójában együtt haladva reagálni az információrobbanás okozta különbségekre. Ezért reagál egyre többször tanulási nehézségekkel, magatartás zavarokkal, frusztrációval, depresszióval. Úgy változtattuk meg környezetünket, hogy mi magunk sem tudjuk követni, szinte tőlünk függetlenül működik.

Agykutatók tömege foglalkozik ezzel a nehéz kérdéssel. Meglepetésre, vagy inkább természetesen, a megoldáshoz vezető utat *a minél gazdagabb BELSŐ VILÁG megteremtésében látják*. Dr. Freund Tamás agykutató, az MTA alelnöke, a Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet igazgatója tudományos kutatásainak eredményeként hirdeti, hogy a művészeti és erkölcsi nevelés adhat jó lehetőséget a *belső világ* gazdagítására, és ez lehet a válasz a sok-sok lelki eredetű devianciára, és ez a legfontosabb lehetősége a kreatív gondolkodás fejlesztésének. Az élmény, az alkotás teszi, tenné ezt lehetővé.

Olyan érzésem van, mintha Kodály tudta volna ezt az egészet. Megérezte, felismerte, hogy a fejlődő személyiség szinte kiabál az élményekért. S nem mindegy mit adunk élménynek nevezve a gyermeknek. Nem mindegy, hogy milyen lesz ez a BELSŐ VILÁG. Kodályt szinte a prófétai előrelátás jellemezte: *„A zene rendeltetése: belső világunk jobb megismerése, felvirágozása és kiteljesedése. S ahol az emberi megismerés határait érzük, ott a zene még túlmutat rajtuk, olyan világba, melyet megismerni nem, csak sejteni lehet.”*

A zenei nevelő feladata felismertetni, hogy mi a különbség extázis és katarzisz között, a giccs és a hitelesség között, a divat és a maradandó érték között. Ehhez és ezért az ének-zene órák lényege a lelket felemelő, élményt és jóérzést adó, biztonságos és szép éneklés lenne. Ahogy Fehér

Anikó írta: „Téli tüdőből, a bajokat beletemetve, hangosan kellene szárnyalnia a kamaszhangoknak, hogy jobban érezzék magukat. Aztán ezen élmények mentén szépen beszélhetnének a zenei magas kultúra birodalmába.”

Az aktív zenei tevékenységen keresztül megvalósuló személyiség-fejlesztés, az érzelmi és értelmi intelligencia harmonikus kialakítása a cél. Az egymás elfogadására, az örömteli együttműködésre ösztönző pedagógiai alapelveken nyugvó kreatív játékos módszerek fejlesztik a hosszú távú figyelem és koncentráció készséget.

Kevés óraszámban csodálatos dolgokat felmutatni: ez az igazi „bravúr”. Ehhez pedig magasan képzett és magasan elkötelezett tanárok kellene, akik nemcsak zeneileg, de emberileg is magas szinten állnak. De optimális óraszám esetén mennyivel hatékonyabban dolgozhatnának az ilyen „mester-tanárok” is!

„Egyrészt igaz – írja Kodály –, hogy fejlett karéneklés csak nagy mértékben szolidáris társadalomban lehetséges, másrészt kétségtelen, hogy a karéneklés fejleszti is a társadalmi szolidaritást.” Vagyis a végső cél a harmonikus társadalomban élő, harmonikus személyiség kialakítása.

De lehet-e ekkora szembeszél ellenére, hitelesen az igényesség felé terelni fiatalokat? Lehet-e még egyszer tömegesen, „Békéstarhosi módon”, elhivatott, szakmailag felkészült tanár generációt kinevelni? Meg tudjuk-e szólítani számunkra is megújuló formában a gyerekeket?

Higgyük el Kodály Zoltánnak, hogy mindegy ki az opera igazgatója, de sokkal fontosabb, hogy aki egy vidéki iskolában tanít, milyen elhivatottsággal, milyen műveltséggel teszi azt.

A zenepedagógusok presztízsének növekedését két úton érhetjük el:
– a magunk részéről: magas színvonalú szakmai-lelki felkészültség;
– a környezetünk részéről: a tantárgy fontosságának felismerése és elismertetése révén.

Vajon elegendő a szakmához, az elhivatottsághoz a mi óvónő-, tanító- és tanárképzésünk?

Be kell vallani: módszertani nehézségeink vannak, hiszen heti egy óras keretekre sokáig nem jött létre sikeres gyakorlat. S a módszertantanárok sem szereztek tapasztalatot az egyórás szűk keretek között.

Ha mégis teljes felkészültségű, tapasztalt módszertan tanár van, mert sok példa van erre is, vajon mennyi ideig lehet kapcsolatban a hallgatókkal? Leírták-e tapasztalataikat? Hozzá lehet-e ezekhez jutni? Mert e példaadó pedagógusok hatékony munkája kínálhatja a megoldást, ők korrigálhatják az elhivatottság esetleges hiányát. Ők azok, akik Kodályhoz hasonlóan újra elindíthatnak egy folyamatot.

(Közbevetőleg egy látletet személyes megfigyelés alapján. 30 éve készítek fel diákokat óvónő-, tanító- és tanárképzőbe. Higgyék el, egyre kevesebbet kell tudni a felvételin. Vagy legtöbbször kevesebbet kérnek, mint amit felvételi követelményként meghirdettek. Úgy gondolom, hogy ez a kifutásnál is jelenthet valamit.)

Régebben, az 1980-as évek második felében, több mint kétszáz ének-zenei iskola működött, ma alig pár tucat. Tényleg hihető lenne, hogy ma jobbak az orvosok, a mérnökök csak azért, mert kevesebb ének-zene órájuk volt? Ugye nagy butaság? Akkor miért történt? Miért nem szorgalmazzuk újra énekes iskolák alapítását? Lehet, hogy összefüggés van a magyar diákok nemzetközi megmérettetésen való gyengébb teljesítése és a zenei oktatás gyengülése között?

Gondolom, most sokan mosolyognak, vagy értetlenül hallgatják e mondatokat. Pont most mondja, amikor ilyen csodás fejlesztést jelentenek be Kecskeméten, a Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet jövőjét illetőleg?

Igen, pont ezért!

Tapasztalatból tudom, hogy a Kodály Intézet a magyar tanári továbbképzés, a módszertani megújulás legfontosabb központja. Annak ellenére, hogy nyilván nem ez az elsődleges feladata. Sokat tesz a szakmaiságért, az elhivatottságért, s hírneve segítségével az itt továbbképzettek presztízse is növekszik. Tudom, a mostani fejlesztés még tovább erősíti a hazai ének-zenet oktatók lehetőségeit is. Óriási módszertani kísérleti munka folyik az Intézet tanárainak „műhelyben”, melynek személyesen is tanúja vagyok. Remélem, hamarosan közkinccsé válik. E sikernek kézzelfogható jele, hogy a Református Általános Iskolából épp az egyik kísérleti 6. osztály Vass Lajos gyermekoperáját adja elő a napokban Genfben.

Igen, az ilyen fejlesztés az egyik lehetséges válasz eddigi kérdéseimre.

Nagy öröm az is, amikor egy város, Kecskemét immár évtizede támogatja az ének-zene tanárok továbbképzéseit. Köszönet érte! Volt egy Kodály Örökség program is, amit jó lenne újra éleszteni!

Országos szinten az alsó tagozatban visszaállított heti két óra óriási eredmény, de tovább kellene vinni a felső tagozatra is. Sőt még tovább a középiskolákba. A *Mindennapos éneklés* csodás idea, csak találjuk meg hozzá a megfelelő formát!

További feladat, hogy az új módszerek, az elért eredmények, jussanak el még több tanárhoz, még több iskolába. Jussanak el a főiskolákra, egyetemekre!

Zenepedagógusként úgy gondolom, most ez a legfontosabb elvégzendő feladat.

Kodály Zoltánt én így ünnepelem. Az Ő öröksége ma is feladatokat ad.

Annyit és annyira, amennyire számára fontos volt az ifjúság zenére és zenével való nevelése.

Ne legyintsünk, amikor a „Százéves terv” beszélgetéseinkben megjelenik, higgyünk benne, hogy lehetséges a megvalósítása!

Ezért mondhatom befejezésül, hogy FOLYTATÁSA KÖVETKEZIK...

Jámbor Zsolt